

Nacionalni svet za kulturo

Številka: 5110-7/201^z1/13
Datum: 25. 3. 2013

Zadeva: Pojasnilo k točki 4. Bivanje v umetniških rezidencah – primer Tine Mahkota

Gospo Tino Mahkota je strokovna komisija za promocijo in mednarodno sodelovanje izbrala na *Javnem projektnem razpisu za izbor predlogov za bivanje in ustvarjanje v umetniških rezidencah v Berlinu, Londonu, New Yorku in na Dunaju (v nadaljevanju: v umetniških rezidencah), ki jih bo v letu 2013 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo*. Dodelila ji je enomesečno bivanje v umetniški rezidenci v Londonu, in sicer v aprilu 2013, kot je prijaviteljica želela. Omejitev, da smejo umetniško rezidenco uporabljati samo osebe, ki sodelujejo pri projektu, je bila zapisana v razpisnem besedilu in v izreku odločbe, ki je bila gospe Mahkota izdana 6. 12. 2012 in vročena 15. 12. 2013.

Omenjena **omejitev** je bila v razpisu za umetniške rezidence **prvič postavljena leta 2010** (*Javni projektni razpis za izbor predlogov za bivanje slovenskih ustvarjalcev v stanovanjih v Berlinu, Londonu in New Yorku, ki jih bo v letu 2011 financirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo*, objavljen 18. junija 2010). Povod zanjo so bile informacije, ki jih je ministrstvo za kulturo prejelo od diplomatsko-konzularnih predstavništev RS (ki po pogodbi med MZZ in MK upravljajo z umetniškimi rezidencami), umetniške scene in medijev, da v stanovanjih bivajo osebe, ki jim pravica do uporabe umetniške rezidence na razpisu ni bila podeljena.

Da bi ministrstvo zavarovalo ugled projekta in preprečilo negospodarno rabo javnih sredstev, je v naslednjem razpisu (za leto 2011) dovolilo bivanje v umetniških rezidencah le izbranemu prijavitelju in osebam, ki sodelujejo pri projektu. Besedilo omejitve je bilo vsebinsko usklajeno z vodstvom ministrstva in pripravljeno v sodelovanju s pravno službo. Takrat je za razpis skrbel Sektor za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje, ki je deloval v okviru Direktorata za kulturni razvoj in mednarodno sodelovanje.

Tedanje besedilo omejitve se je glasilo:

*Ker je bivanje v umetniških stanovanjih Ministrstva za kulturo RS namenjeno intenzivni ustvarjalnosti, smejo z izbranimi kandidati v stanovanjih v Berlinu, Londonu in New Yorku bivati druge osebe **le pod pogojem, da je iz prijave razvidno, da je druga oseba aktivno vključena v realizacijo prijavljenega projekta**. Izbrani prijavitelj mora pred odhodom v Berlin oz. London oz. New York pridobiti pisno soglasje Ministrstva za kulturo za bivanje te osebe v izbranem umetniškem stanovanju.*

Aprila 2012 je za ta razpis začel skrbeti Sektor za umetnost (v Direktoratu za ustvarjalnost). Pri izvajanju razpisa smo ugotovili, da določilo, da smejo s prijaviteljem bivati le osebe, ki so bile omenjene že v prijavi projekta, onemogoča sobivanje sodelavcem, ki se projektu priključijo po razpisu. Ker lahko od prijave projekta na razpis do uporabe umetniške rezidence mine tudi leto dni, in se lahko v tem času sodelavci pri projektu zamenjajo, se nam je zdelo smiselno in upravičeno, da obveznost omembe v prijavi na razpis, opustimo. V razpisu za leto 2013, na katerem je uspešno kandidirala gospa Tina Mahkota, se je besedilo omejitve glasilo:

*Ker je bivanje in delovanje v umetniških rezidencah namenjeno intenzivni ustvarjalnosti, smejo z izbranimi prijavitelji v njih bivati druge osebe **le pod pogojem, da je druga oseba aktivno vključena v projekt oz. načrtovane aktivnosti prijavitelja**. Izbrani prijavitelj mora vsaj 14 dni pred odhodom pridobiti pisno soglasje Ministrstva za bivanje te osebe v stanovanju.*

Pravna podlaga, da sme ministrstvo določiti pogoje (vse, ne le tega) razpisa, je v 114. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, vsebinska pa v zavezanosti za gospodarno rabo javnih sredstev in v stališču, da je bivanje v umetniški rezidenci namenjeno intenzivni ustvarjalnosti oz. intenzivnemu delu. Financiranje bivanja v stanovanju (ministrstvo plača najemnino stanovanja in vse druge stroške, ki so povezani z bivanjem v njem in njegovim vzdrževanjem) in potnih stroškov je neločljivo povezano s projektom, ki je bil izbran na razpisu in zato menimo, da lahko v umetniških rezidencah bivajo le tisti, ki pri njem aktivno sodelujejo. Hkrati pa nas omejujejo tudi najemne pogodbe z lastniki stanovanj – v pogodbi za londonsko stanovanje je izrecno zapisano, da smejo v njej bivati samo ustvarjalci.

Omeniti velja še, da le manjšina upravljavcev umetniških rezidenc dovoli bivanje z otroki. Dva mednarodna iskalnika umetniških rezidenc, ki omogočata filtrirano iskanje, kažeta tole: www.resartis.com, ki je osredotočen na umetniške rezidence v Evropi, najde med 420 rezidencami 109 oz. 25 % takih, kjer je sobivanje z otroki dovoljeno, drugi, www.artistcommunities.org/residencies, s poudarkom na Ameriki pa 5 % (tj. 20 od 388).

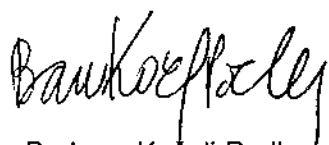
Menimo, da *Javni projektni razpis za izbor predlogov za bivanje in ustvarjanje v umetniških rezidencah v Berlinu, Londonu, New Yorku in na Dunaju, ki jih bo v letu 2013 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo*, na podlagi katerega je gospa Tina Mahkota dobila pravico do bivanja in ustvarjanja v londonski umetniški rezidenci, ne diskriminira ljudi na podlagi starševstva ali drugega družinskega statusa. Na razpis so se smele prijaviti fizične osebe s stalnim bivališčem v Sloveniji (slovensko državljanstvo ni bilo pogoj), ki delujejo v umetnosti (torej poleg umetnikov tudi poustvarjalci, kritiki, producenti ipd.). Nobena druga socialnodemografska lastnost, kot so npr. spol, starost, nacionalna pripadnost, zakonski stan, starševstvo, med pogoji ni bila omenjena in pri odločanju tudi ne upoštevana. **So bili pa samozaposleni v kulturi ugodneje obravnavani, saj jim je ta status prinesel dodatne točke in mladi (tj. mlajši od 36 let), so lahko manjše število referenc nadomestili s priporočili strokovnjakov.**

Možnost, da bi uradniki imeli diskrecijsko pravico odločati o tem, kdo poleg sodelavcev, sme bivati v umetniški rezidenci, odpira predvsem vprašanje, kje postaviti mejo. Ali ne bi diskrecijska pravica, ki bi na eni strani sicer vodila v sočutne odločitve za ene, pri tistih, ki bi jim sobivanje zavrnili, krepila občutkov o pristranskosti obravnave? In še, je možno po človeško prisluhni in individualizirati obravnavo, hkrati pa delovati v skladu s predpisi? Naj bo meja začrtana pri starših, ki sami skrbijo za otroke, pri vseh starših, ki si ne morejo urediti varstva za otroka, pri otrocih, ki skrbijo za bolne starše in bi jih vzeli s seboj ...? Se da pravično mejo sploh postaviti? Kljub željam, da bi ustvarjalcem in ustvarjalkam prisluhnilo, se zaradi vse pogostejših javnih žalitev in omalovaževanja uradništva, sprašujemo, ali ne bi uradništva posamične obravnave le še bolj očrnilo.

S spoštovanjem,

Pripravila:

Strokovna služba
Direktorata za ustvarjalnost

Barbara Koželj Podlogar
generalna direktorica

Direktorata za ustvarjalnost